

S.O.S. inutil pentru salvarea teatrului

Singurul și cel mai justificat regret legat de vremurile de demult (dinainte de 1989) ar putea fi cel referitor la cozile de la casele de bilete ale teatrelor, la sălile neîncăpătoare pentru sutele de spectatori ce foloseau orice tip pentru a intra la un spectacol: de la clasică "pilă", la banalul "cinci lei" ascuns discret în mâna plasatoarei. Cum și din ce motive se întâmplau atunci toate acestea, se știe bine. Din ce motive, azi, cel mai adesea sălile sunt ocupate doar în proporție de 50-60%, se știe foarte bine. Dar *cum* e posibil acest lucru, în condițiile în care în toate teatrele există un departament care se ocupă numai de "promoționarea" și vinderea spectacolelor, vom încerca să explicăm. Ancheta noastră a vizat în primul rând teatrele din București, mai puțin cele pentru copii, care beneficiază de un public special. Fiecare dintre aceste instituții are în repertoriu (stagiunea 1998-1999) cel puțin zece titluri. În mod obișnuit se joacă trei sau patru spectacole pe săptămână. Teatrele care își pot permite luxul să joace cinci sau șase spectacole și, uneori, chiar matineu, fie sunt situate pe marile bulevarde, unde afluența de public este maximă (Odeon, "Nottara", T.N.B.), fie au două sau mai multe săli (T.N.B., "Nottara", "Bulan-

dra"). Restul (Comedie, T.E.S., Mică practică, de obicei, programarea spectacolelor în weekend sau, cel mult, începând de joi. Un singur lucru îl au în comun: numărul mic de spectatori. Într-un oraș cu aproximativ 2,5 milioane de locuitori, fie el și capitala țării, și cu o ofertă teatrală în medie de 30 de spectacole pe săptămână, se vând 15 000 de bilete. Dar pentru că atât concurența mediilor de comunicare cât și a teatrelor între ele nu este deloc de neglijat, s-a inventat acel departament menit să salveze sălile de spectacol de pustietate și să pună ordine într-un sistem guvernat de haos și de umbra unei vagi reforme. Numele lui poate că nu este chiar întâmplător: Serviciul Organizare Spectacole. Că el se luptă cu morile de vânt, că mijloacele bugetare ale unui teatru nu permit o publicitate civilizată pentru fiecare spectacol în parte, că studenții și elevii cărora li se vând biletele sunt aceiași (în fiecare săptămână și pentru toate teatrele), nu mai contează. Sau, de fapt, nu interesează pe nimeni. În cazul în care nu sunt spectatori, există măcar un țap ispășitor. Altfel, pentru teatre riscul ar fi major. Căci, în afară de câteva invitații per spectacol, de publicul de specialitate (care oricum intră gratuit), de fani ai unor actori sau regizori,

cu greu se mai poate umple astăzi o sală de teatru. Așadar, rolul acestui departament este unul pe cât de ingrat, pe atât de nedefinit. În loc să se ocupe realmente cu organizarea unor seri de spectacol (seri speciale, dedicate unor categorii aparte de public, cu colocvii, cu întâlniri deosebite, poate chiar cu party-uri), este obligat să facă orice pentru a aduce spectatorii în sală. De multe ori, fără a jine seamă de calitatea sau de gradul de civilizație al acestora. Și, astfel, munca oamenilor care transmit - poate fără să vrea sau fără să știe - S.O.S.-ul teatrului românesc nu este altceva decât o continuă cerșeală pe la porțile altora, încercând să vândă un produs de o calitate îndoielnică.

Nu S.O.S.-ul poate aduce lumea înapoi la teatru, pentru că nu publicul e problema, ci calitatea spectacolelor: se produc patru sau cinci spectacole într-o stagiune - la teatrele cu o singură sală -, dintre care două sunt spectacole "de serviciu" și doar unul sau două, ceva mai apropiate de arta teatrală. Iar rezolvarea nu rămâne decât una singură: renunțarea la structurile fixe, la stupida "angajare cu plată", trecerea la teatrul de proiecte și la concursul pe rol. Într-un cuvânt: REFORMĂ.

Corina Stan

Între piesă și spectacol

Se vorbește cu părere de rău despre cum, înainte de 1989, publicul se aduna la teatru dintr-un soi de spirit de rezistență. Se creă un sentiment de soli-

daritate, iar faptul că acest "împreună", atât de total, nu mai există în prezent este tocmai pricina regretului: teatrul românesc nu mai e ca pe vremea sălilor pline de atunci.

De ce mai vin, totuși, spectatorii la teatru? Nu cumva e nevoie, în ceea ce-i privește, de o demitizare? În definitiv, avem de-a face, în linii mari, cu aceiași oameni de

dinainte de revoluție, care, din câte se observă, sunt în continuare fideli teatrului.

Am discutat cu spectatori de la Teatrul Național, de la Odeon și "Nottara". Ancheta noastră confirmă că principalul criteriu pe care bucureșteanul îl are în alegerea spectacolelor este distribuția. Ea constituie o regulă mai ales pentru constanții amatori de teatru, în pragul gândirii, care urmăresc de mult cariera anumitor interpreți-

vedete. Unii, spre exemplu, preferă Teatrul Național și "Bulandra" pentru că aici sunt mai mulți actori consacrați decât tineri (a se citi: necunoscuți).

Majoritatea celor întrebați știu – așa cum era de așteptat – că există o diferență între termenii *piesă* (cu referire la text) și *spectacol* (definind transpunerea scenică a textului). În schimb, mulți vorbesc despre o predilecție pentru autorii clasici (oare asta nu ne spune nimic?) dintre care cei străini sunt favorizați. În rest, se vine la teatru la recomandarea prietenilor și mai puțin a criticii, sau pur și simplu pentru că "teatrul e singura artă care mai persistă în ziua de azi" (mărturisește cu gravitate o spectroare de la "Nottara").

Se pare că afișul joacă un rol destul de "oarecare" în alegerea publicului. El este considerat mai puțin artă și mai ales sursă de informații. Dar nu determină hotărârea de a vedea spectacolul.

Toată lumea recunoaște că prețul билетelor e prohibitiv. Din cauza aceasta, se merge

doar la spectacolele despre care a circulat zvonul că "se merită". Nimeni nu se aventurează la o montare nemediatizată (îți pui și întrebarea cum se face, atunci, că există public la o anumită parte a teatrului și cum se explică aplauzele în picioare acolo unde te aștepti mai curând la fluierături). Unii dintre interlocutori privesc problema mai cu îngăduință: pe scenă sunt "oameni care muncesc". Tot acest din urmă motiv îi determină să treacă cu vederea, fără exigență, momentele neplăcute când au fost înșelați în așteptări și să spună despre artiști că "poate au avut o zi proastă".

La întrebarea dacă își amintesc de *investiții* care nu au meritat banii, sunt sancționate spectacolele berechet (nu le pomenim, din delicatete). Un spectator de la Național a precizat că nu e vorba de bani, ci de timpul pierdut. Cineva a subliniat că o montare nu include numai textul și actorii, ci și, mai ales, "mâna regizorului" (cum spune spectatorul cu pricina). Iată ce îi stărnește, în plus, pe români să meargă la teatru, individualizându-l ca artă în rândul celorlalte: regizorul te ajută să nu-ți irosești în van prezența la un *spectacol* căruia puteai foarte bine să-i afli acțiunea acasă, citind *piesa*.

Mirona Hărăbor

foto: Valentin Nuhău

Incidente

Nepotrivirea dintre cerere și ofertă se exprimă nu doar prin săli cu multe – prea multe – locuri goale, ci și prin situații discordante ca aceea relatată în „Evenimentul Zilei” (26 mai) într-un reportaj de la spectacolul TES cu *Băieții de aur* (în distribuție: Radu Beligan și Ion Lucian): „O sută de elevi de la Liceul 12 CFR au provocat un adevărat dezastru”. Ei au izbutit să creeze un spectacol paralel celui de pe scenă: de cum au intrat în sală au început „să înjure, să scuie pe jos, să fluiera (...) să aplaude ostentativ, să insulte

și să facă remarci obraznice, precum *Stai jos, babo!* (...) câțiva s-au urcat la balcon și în loje, de unde au strigat *BUG Mafia, Sunt băiat de cartier, Sunt băiat-băiat*”. Este evident că nimeni nu s-a obosit să-i întrebe pe elevi dacă vor să vadă spectacolul la care li s-au cumpărat bilete, nimeni nu le-a explicat codul de comportare într-o sală de spectacol.

Asemenea incidente nu sunt o catastrofă. În amintirile oricărui actor există asemenea episoade. Doar că ele se petreceau în zone izolate și se datorau neînțelegerii, nu osti-

lității. Nici un fel de reformă curiculară nu poate scuti școala de obligația de a le prezenta elevilor varietatea ofertelor intelectuale. Numai după aceea poate fi incriminat refuzul lor. În absența oricărei reclame din partea serviciilor specializate ale teatrelor și a oricărei pregătiri din partea școlii, teatrele vor rămâne frecventate de babe, iar după dispariția lor pe cale naturală, scenele vor fi ocupate de *BUG Mafia*.

M. Boianțiu